

ב"ה, אייר תשס"ח לקראת סיום הרמב"ם הכ"ו והתחלת מחזור הכ"ז ביום י"ב בסיון הבעל"ט

לידידי ומכירי שיחיו, אבקש מכם להעיר ולהאיר בסימני השאלה הבאים:

1. הכינוי "ספר הי"ד" הוא נפוץ וחביב על הרבי. האם כבר ידוע לנו היום סוף-סוף בדיוק מי העניק את השם "יד החזקה" ל"משנה תורה" (הבירור הכי מוסמך שהגיע לידי לע"ע הוא חלקי מאוד, מלפני כעשרים שנה (הערות וביאורים אה"ת גל' תכט עמ' טז-יט)?

2. בהזדמנויות מסויימות הביא הרבי בשם "ספרים", ששלושה מחברים לא זכו ששמות ספריהם יתקבלו בתפוצות ישראל בשם המקורי שהם עצמם העניקו לספריהם: 1. הספר 'שני לוחות הברית' לרבי ישעיה הלוי הורביץ, - אשר במקום זאת קוראים לספרו בשם מקוצר: 'השל"ה'. 2. ספר 'תורת משה' לרבי משה אלשיך - אשר במקום זאת קוראים לספרו 'האלשיך'. 3. 'משנה תורה' להרמב"ם - אשר במקום זאת קוראים לספרו 'יד החזקה' - כשהסבר הרווח לכל הנ"ל הוא מפני שהעניקו לספריהם שמות שכביכול שמורים רק לתורה שבכתב שניתנה בהר סיני - ומשמיים אין מאפשרים לדימויים אלו... (ראה הסבר זה לשם "יד החזקה" והאימרה אודות ג' הספרים וכו' בספר "תולדות רבינו משה בן מיימון" לרבי יואל שוורץ, עמ' 62).

חשוב לציין שהרבי עצמו שלל את ה'תזה' הזו (ראה התוועדויות תשמ"ח ח"ב עמ' 256). עד כדי כך שלל הרבי אפשרות זאת - שמצינו באגרת ששלח הרבי בתשובה לאחד שהתרעם בפני הרבי על כך שספרי חסידות של אדמור"י חב"ד נקראים "כתבי הקודש", שם ה'שמור' לתנ"ך - והרבי מביא כסימוכין דווקא לצדד בכינוי זה לספרי חסידות, משמות הספרים הנ"ל, אשר הם משמשים כראייה לכך שאדרבה, גדולי ישראל לא נמנעו מלקרוא לספריהם בשמות שנקראה בהם התורה. וזה לשון אגרת הקודש של הרבי (אג"ק ח"ז עמ' 256): "קבלתי שאלתו ותוכנה: באשר מצא כתבי מאמרי חסידות וראה כתוב על שער הספר השם "כתבי קדש", ובמילא שואל, אשר כיון שגם ספרי התנ"ך קוראים כתבי קדש, אם מותר לקרות בשם כתבי קדש ג"כ ספרים אחרים. ולפלא שאינו יודע אשר כמה וכמה ספרים נקראו בשמות כגון הנ"ל והם: משנה תורה להרמב"ם, תורת משה להרב משה אלשיך, שני לוחות הברית להשל"ה (והנני מזכיר רק אלו האחדים וכהנה וכהנה ימצא ברשימות ספרים), וע"פ שלשה עדים יקום דבר, ויה"ר אשר לאחר שראה שקושיתו אינה קושיא יסכים לכה"פ לקבוע שיעור תמידי בכתבי קדש רבוה"ק זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע"...

לא הצלחתי להגיע למקור ראשוני ונאמן לאמירות אלה. בספר "תולדות רבינו משה הנ", שם בהערה מוסיף לקבוצה זו גם את הספר "עשרת הדברות" שנקרא "העיטור" - אך לכאורה תמוה שמביא זאת בשם ה"חתם סופר" כאשר ספרו של החתם סופר עצמו נקרא "תורת משה"... וגם ספרו העיקרי "חתם סופר", מורכב מהמילה 'חת"ם' כקיצור ור"ת למילים 'חידושי תורת משה'? (מצאתי את הרעיון והאמרה הזאת בספרים של סופרים "פרו

דתיים", מלפני שני דורות, אך אבקש מקור סמכותי וראשוני).

3. ברשימתנו http://www.shturem.net/index.php?section=blog_new&article_id=245&lang=hebrew

חקרנו מעט אודות הכתובות שהיו/עדיין חקוקות על מצבת הרמב"ם, ובעיקר לגבי הכתובת "ממשה עד משה לא קם כמשה". ייתכן והנושא הבא - ישפוך אור על הנדון שם.

ברשימה הנ"ל נוכחנו כי הרבי מייקר את הטקסט המופיע על המצבה - אלא שהסתפקנו לאיזו 'מהדורה' של מצבה או אנדרטה הרבי מכוון דבריו וכו'. והנה בזמננו - "חקוקה על מצבת הרמב"ם" - גם הכתובת/הכינוי: "הנשר הגדול". כינויזה ידוע ומפורסם בייחוסו לרמב"ם במשך כל הדורות.

האם ידוע על עוד מגדולי ישראל שזכו לתואר זה (בשיטתיות - כי במזדמן מצינו הרבה)? האם ידוע מקור ראשוני וסמכותי לכינוי זה? האם ידוע למה?

המעניין הוא שאף אחד מרבותינו נשיאנו לא השתמש בתואר הזה, ורק הרבי הזכיר תואר זה בפעמים בודדות בלבד ובצורה מינורית, בהוספת המשפט הבא (ראה למשל התוועדויות תשמ"ה/ד עמ' 54, מבה"ח סיון): "הרמב"ם נקרא בפי גדולי ישראל בשם "הנשר הגדול"

אולי הסקפטיות לתואר זה מוכיחה לנו כי המצבה שנראית לעיננו כיום, זו החדשה, איננה "ברת סמכא" שכן הכינוי הזה מופיע במרכז הטקסט? האם ידוע לנו אם כינוי זה היה כתוב גם על המצבה לפני ששופצה שוקמה ושודרגה למהדורתה האחרונה?

אנקדוטה מעניינת: ברמב"ם מהדורת "פאג"י" שיצאה לאור לפני כחמישים שנה, בעריכת הרב ווזנר שליט"א, מופיע בדף השער ציור ענק של נשר- כסמל עיקרי לרמב"ם וספרו (מצורף בזה צילום)

לסיכום: מה עומד מאחורי התואר ה'נשרי' הזה? מי טבעו? מי חקקו וממתי על המצבה? פרץ אוריאל בלוי

משנה תורה
הוא
היז החזקה
להנשר הגדול
רבינו
משה בר מיימון
ז"ל
עם כל המפרשים
והוספות חדשות
ירושלים תש"ד לפ"ק

גם הבאנו ציונים מפסקי התנ"ך המובאים בפנים. דבר חדש שלא היה בהוצאות הקודמות
כל העבודה הגדולה הזאת, לקוט הנוסחאות השונות והביאורים נעשתה ברוב עמל ויגיעה
ע"י הר"ג שמואל הלוי וזונר שליט"א חד מרבני ירושלים עיה"ק ת"ו, ואתו חבר רבנים
עובדים במלאכת הקדש.